

Иқтисодий ўсишга, аввало, рақобатдош
саноат занжирларини яратиш ҳамда бундай
лойиҳаларга инвестицияларни кўпайтириш
орқали эришилади.

Ш. Мирзиёев
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Лойиҳа ташкилотчиси:

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ

Тузувчи:

“ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва
инжиниринг маркази.

Тақризчилар:

Ш.Давлятов – Фарғона политехника институти “Қурилиш” кафедраси
декани, т.ф.н., доцент.

И.О.Дўстмаматов - “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот
ва инжиниринг маркази етакчи мутахассиси.

Ушбу қўлланма

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ тухфаси ҳисобланади.

© “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ – 2021

© “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ – 2021

Ушбу қўлланма «Ўзсано-атқурилишбанк» АТБ, «Ўзсаноатқурилишматериаллари» уюшмаси, ҳамда «ЎзқурилишматериалЛИТИ» МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази томонидан осма шифтлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ниятидаги тадбиркорлар учун амалий-услубий қўлланма мақсадида яратилди.

Амалий-услубий қўлланмадан фойдаланиб осма шифтлар ишлаб чиқариш ҳақида умумий маълумот олиш, керакли хом ашё тур-

лари, мавжуд заҳиралар, ишлаб чиқариш технологи-ялари, сифат, меъёрий хуж-жатлар, ўлчов воситалари, иқтисодий самарадорлик кўрсаткичлари, экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири, техника хавфсиз-лиги, саноат санитария қо-идалари, тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш ҳамда тижорат банкларидан кредит олиш тартиблари келтирил-ган.

Ушбу қўлланмадан фой-даланиб ўз бизнесингизни бошланг!

Сизга ёрдам берганимиздан миннатдормиз!

МУНДАРИЖА

Кириш	6
I. Осма шифтлар ҳақида умумий маълумот	12
1.1 Республикада осма шифтлар ишлаб чиқариш истикболлари ва жаҳон тажрибаси	14
1.2 Осма шифтлар турлари ва физик- механик кўрсаткичлари	18
1.3 Осма шифтларнинг муқобил қурилиш материалларидан афзалликлари	22

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда	24	VI. Экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири	54
II. Хом ашё турлари ва мавжуд заҳиралар	26	6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар	56
2.1 Хом ашё турлари	28	6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш	60
2.2 Республика ҳудудларида мавжуд хом ашё заҳиралари	32	VII. Меҳнатни муҳофаза қилиш	62
III. Ишлаб чиқариш технологиялари	38	7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари	64
IV. Сифат, меъёрий ҳужжатлар ва ўлчов воситалари	42	VIII. Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми	70
4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари	44	IX. Янги ташкил этилган тадбиркорлик субъектларини молиялаштириш тартиби	72
4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш	46	Фойдаланилган адабиётлар	74
4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги	48		
V. Самарадорлик кўрсаткичлари	50		

КИРИШ

Маълумки ҳозирги кунда аҳолини арзон турар-жойлар билан таъминлаш, ижтимоий ҳамда саноат соҳа объектлари, нотурар жойлари учун сифатли, арзон, замонавий қурилиш материаллари билан таъмин-

лаш давр талабидир. Қурилиш ишлари қийматининг 55-60 фоизини қурилиш материалари ташкил этишини, замонавий архитектура, янги энергия тежамкор, сифатли, арзон, енгил, янги инновацион қурилиш

материалларини талаб этишини инobatга олинса, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш соҳасини ривожлантириш давр талабидир.

Сўнгги йилларда дунёда қурилиш жараёнида энергия тежамкор, инновацион қурилиш материалларидан фойдаланиш бино-иншоотнинг таннарни арзон бўлиши ҳамда қурилиш ишларини тез фурсатда, сифатли амалга оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда мамлакат бўйича қурилишни жадал ўсиши қурилиш материаллари ишлаб чиқариш саноатининг жадал ривожланишига сабаб бўлмоқда. Янги материаллар замонавий биноларнинг ташқи ва ички кўринишига бўлган ёндашувни бутунлай ўзгартириб юбормоқда.

Қурилиш материаллари ва буюмларининг энергия тежамкор, арзон, сифатлиги, турли нурлар таъсирига бардошли-

лиги, юқори даражадаги экологик хафсизлиги, ўрнатишнинг (ишлатишнинг, тозалашнинг) осонлиги эстетик жозибадорлиги қисқа қилиб айтганда, жаҳон стандартлари талабларига тўлиқ жавоб берувчанлиги каби талаблар қўйилмоқда. Республикамизда қурилиш материаллари саноатида рақобатбардош маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва экспорт қилиш бўйича барқарор ўсиш суръатларини таъминлаш, шунингдек, корхо-

наларни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилашга қаратилган тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Ривожланган давлатларда осма шифтлар ишлаб чиқариш кенг оммалашган бўлиб, мамлакатимизда ҳам ушбу қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш, бу йўналишда жаҳон тажрибасини қўллашга алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

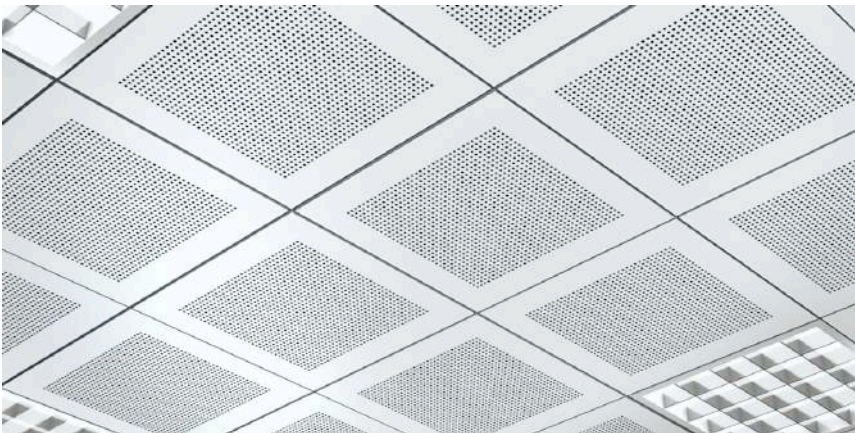
Ҳозир кунда бутун дунёда бино ва иншоотлар инноваци-

он, янги турдаги қурилиш материалларини қўллаш орқали сифатли, ҳар томонлама қулай, энергия тежамкор тарзда бунёд этилмоқда. Мамлакатимизда ҳам бу борада дунё тажрибаси қўлланилмоқда. Бино ва иншоотларни ички қисмини жихозлашда осма шифт маҳсулотларини қўллаш бўйича меъёрий-норматив хужжатлар ишлаб чиқилган.

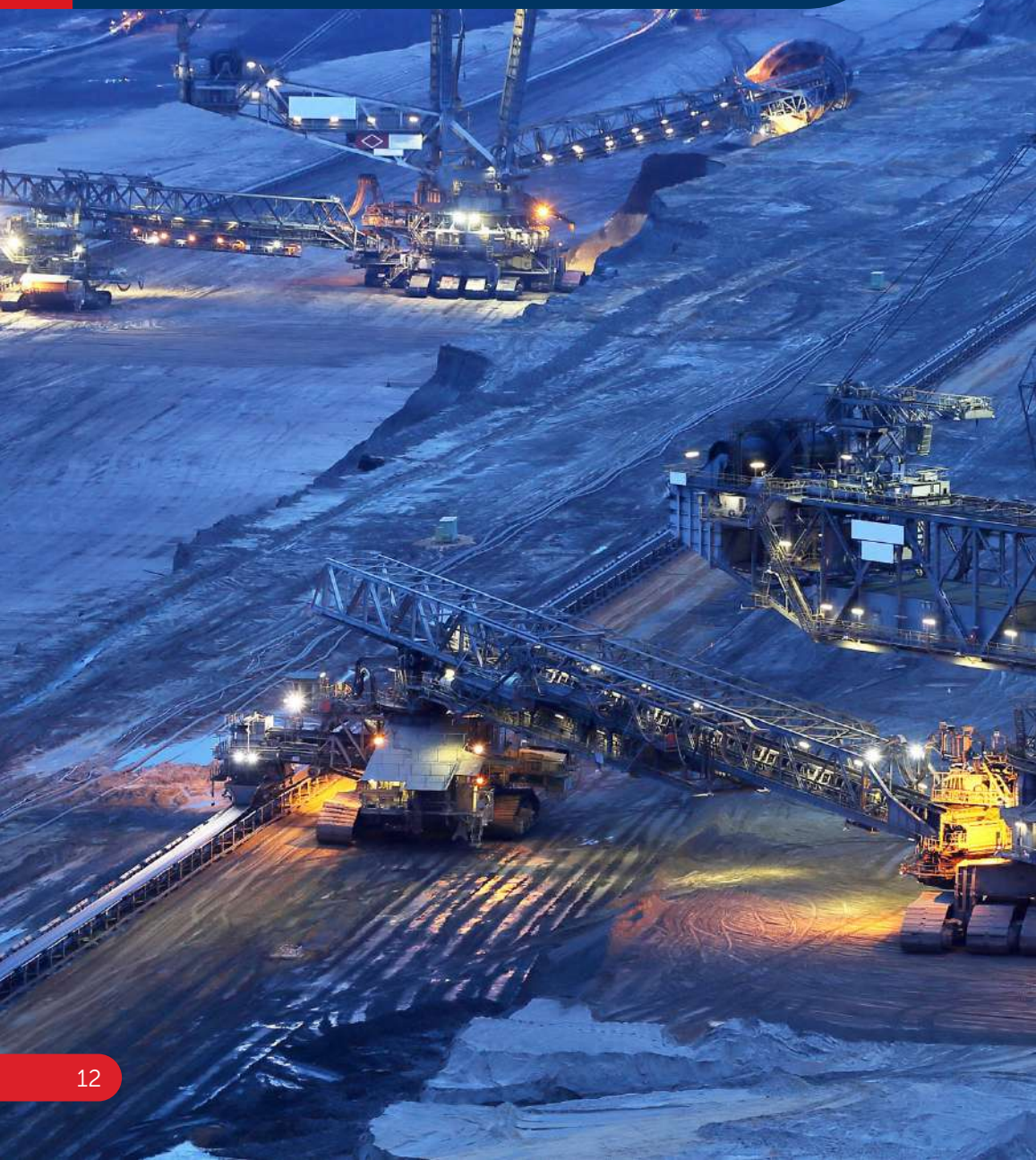
Нафақат маҳаллий балки жаҳон бозорини ушбу турдаги маҳсулотлар билан таъминлаш, ушбу йўналишда янги саноат корхоналарини барпо этиш мақсадида кўплаб йирик инвес-

тиция лойиҳалари амалга оширилмоқда.

Осма шифтларнинг декоратив кўриниши хонага ўзгача кўрк бағишлайди. Бунга сабаб унинг шакли бир хил стандартлигидир. Осма шифтлардан асосан савдо-кўнгилочар мажмуалар, кўргазма марказлари, аэропортлар, темирийўл вокзаллари, бассейнлар, идоралар (офислар), меҳмонхоналар, ресторан, қаҳвахона, ошхоналар, спорт заллари, мактаблар, шифохоналар, кириш йўлаги устидаги тўсиқлар, ҳаммом, террасалар, хизмат бинолари ва жамоат биноларида фойдаланилади.

I. ОСМА ШИФТЛАР ҲАҚИДА УМУМИЙ МАЪЛУМОТ

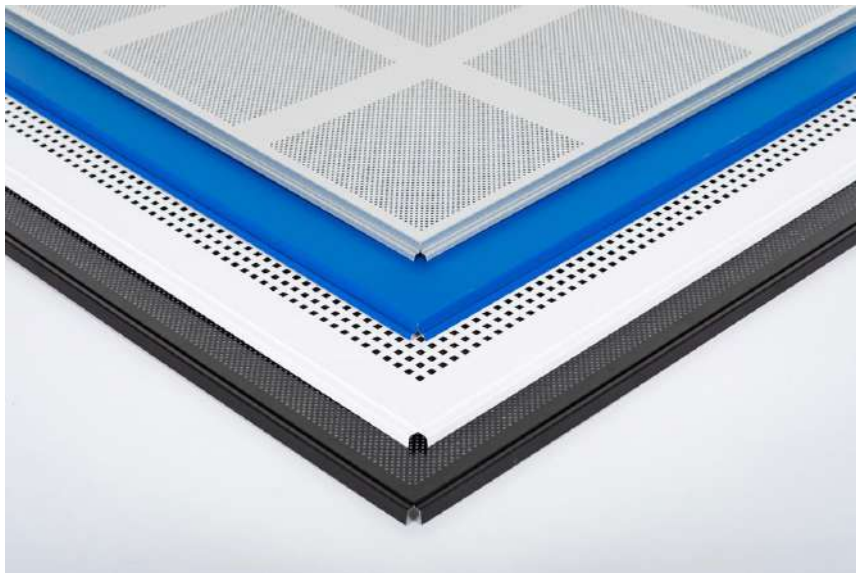
**1.1 Республикада осма шифтлар
ишлаб чиқариш истиқболлари
ва жаҳон тажрибаси**

Бугунги кунда республика-мизда осма шифт хом ашёлари ишлаб чиқариш ва уни сотиш тобора ривожланиб бормоқда. Умуман олганда бугунги кунда юртимизда 10 мингга яқин қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан 180 турдан ортиқ қурилиш материаллари ишлаб чиқарилмоқда, шулар жумласидан осма шифт маҳсулотлари ҳам жой олган. Осма шифт - хонани юқори қисмидан маҳкамландиган ва шифтга осмалар билан бириктирилган конструктив ечим.

Бугунга келиб юртимизда осма шифт ишлаб чиқарувчи йирик компаниялардан бири "In tech stroy" МЧЖ бўлиб, Ўзбекистон бозорида шаҳар кўчмас мулки ва ижтимоий, маиший маданият бинолари сегментиде ишлатиладиган маҳсулотларни етказиб бериш ҳамда ўрнатиш бўйича етакчи ўринни эгаллайди.

Компания дизайн ва функционал осма шифтлар учун грилято, металл кассетали панеллар, идоралар, мажлислар заллари, ўқув муассасалари, кинотеатрлар, тиббиёт муасса-

салари учун акустик ва шовқинни ютувчи шип ва девор панеллари, деворларни қоплаш учун HPL панеллари, декорациялар учун панеллар, ёнмайдиган эгилувчан ва ноёб фасад панеллари ишлаб чиқариш бўйича етакчи ўринларда туради.

Осма шифтлар ишлаб чиқаришда жаҳон тажрибаси.

Россияда осма шифтлар ишлаб чиқарувчи кўплаб йирик компаниялар фаолият олиб боришади. Деярли барча корхоналар замонавий Европа ускуналарига эга ишлаб чиқарувчи компаниялар ҳисобланади. Россия осма шифт ишлаб чиқарувчи корхоналари янги технологияларни қўллаш орқали замонавий осма шифт ишлаб чиқариш, янгиликларини доимий мониторинг қилиш, малакали ходимларнинг билим ва тажрибасига таяниб кенг спектрдаги осма шифт маҳсулотларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйган.

Осма шифт ишлаб чиқарувчи корхона, ташкилотлар ишлаб

чиқариш ва техник хизмат кўрсатиш жараёнларини такомиллаштириш, осма шифтлар технологиясини ишлаб чиқиш ҳамда жорий этиш, шунингдек "CEILING-PARTY" халқаро ўрнатиш маҳорат танлови, осма шифтлар ишлаб чиқарувчиларнинг 9-Халқаро форумида иштирок этиб келишади.

Йирик ишлаб чиқарувчилар "АРФА", "Албес", "Cesal", "Бард" бўлиб, улар жаҳон стандартига мос маҳсулотлар ишлаб чиқаради.

АҚШ да бугунги кунда бир қатор машхур, йирик етакчилар осма шифт ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланиб келишмоқда. Осма шифт ва унинг хом ашёларини ишлаб чиқарувчи компаниялар кенг йўналишда фаолият кўрсатишади. Фасад қурилиши, қурилиш ишларини изоляциялаш, замонавий ички безатиш шулар жумласидандир. Ишлаб чиқариш корхоналари энергия самарадор тизимда фаолият кўрсатишади ва индивиду-

ал дизайн ечимларини ишлаб чиқибгина қолмай ноёб дизайни билан юқори сифатли, хавфсиз маҳсулотлар ишлаб чиқаради ва атроф-муҳитни муҳофаза қилишга қаратилган инновацион технологияларни қўллайди. АҚШ компанияларининг жаҳоннинг бир қатор давлатларида филиал ва бўлимла-

ри мавжуд. Мисол учун "Lindler group" компаниясининг таркибига Германиядаги 20 дан ортиқ бўлимлар, 8 та филиаллар, шунингдек, Европанинг бошқа давлатлари, Осиё, Россия, Жанубий Америка ва Австралиядagi 30 га яқин филиаллар мавжуд. Компанияда тахминан 7500 киши ишлайди.

1.2 Осма шифтлар турлари ва физик-механик кўрсаткичлари

Замонавий ишлаб чиқаришда осма шифтларнинг кўп турлари таклиф этилади, лекин ҳар маҳсулотнинг ўзига хос хусусиятлари, афзалликлари ва камчиликлари мавжуд. Осма шифтлар ҳам ашёвий таркибига қараб қуйидаги турларга бўлинади:

1. Акустик шифт
2. Рангли гипсли шифт
3. ПВХ гипсли шифт.
4. Металл осма шифт (арм-стронг)

Акустик шифт - сирти елим қатлами билан қопланган, шиша толали ва бўялган, ташқи томондан акустик тўқималарга эга бўлган оқ минерал момиқ плиталари тўпламидир. Товуш-

ни ютувчи осма акустик шифтлар овозни яхши сингдириши туфайли юқори сокинликни таъминлаш зарур бўлган хоналар учун мўлжалланган.

Рангли гипсли шифт - гипс қотишмасидан тайёрланиб бўёқ орқали нақшинкор гуллар ва бошқалар билан безатилган декоратив осма шифтдир.

ПВХ гипсли шифт - юқори сифатли махсус гипсокартондан тайёрланган бўлиб, олд қисмида қатламли ПВХ плёнка ва орқа томондан алюминий фольга бириктирувчи билан қопланган.

Металл осма шифт (арм-стронг) - бу панеллар пўлатдан ёки алюминий листлардан

ясалган бўлиб, материал кўп йиллар давомида сифатли ва ишончли хизмат кўрсатади. Материаллар силлиқ юзага эга ва тозалаш осондир.

Осма шифтларнинг физик механик кўрсаткичларига қуйидагилар киради:

Акустика

Акустиканинг сифати икки муҳим хусусият билан белгиланади:

Товуш ютилиши: материал-

нинг товушни акс эттирмаслик қобилияти билан ўлчанади.

Товуш сусайиши: товушнинг материалдан ўтиши билан қанчалик кучсизланишини тасвирланади.

Ёнғинга қаршилик

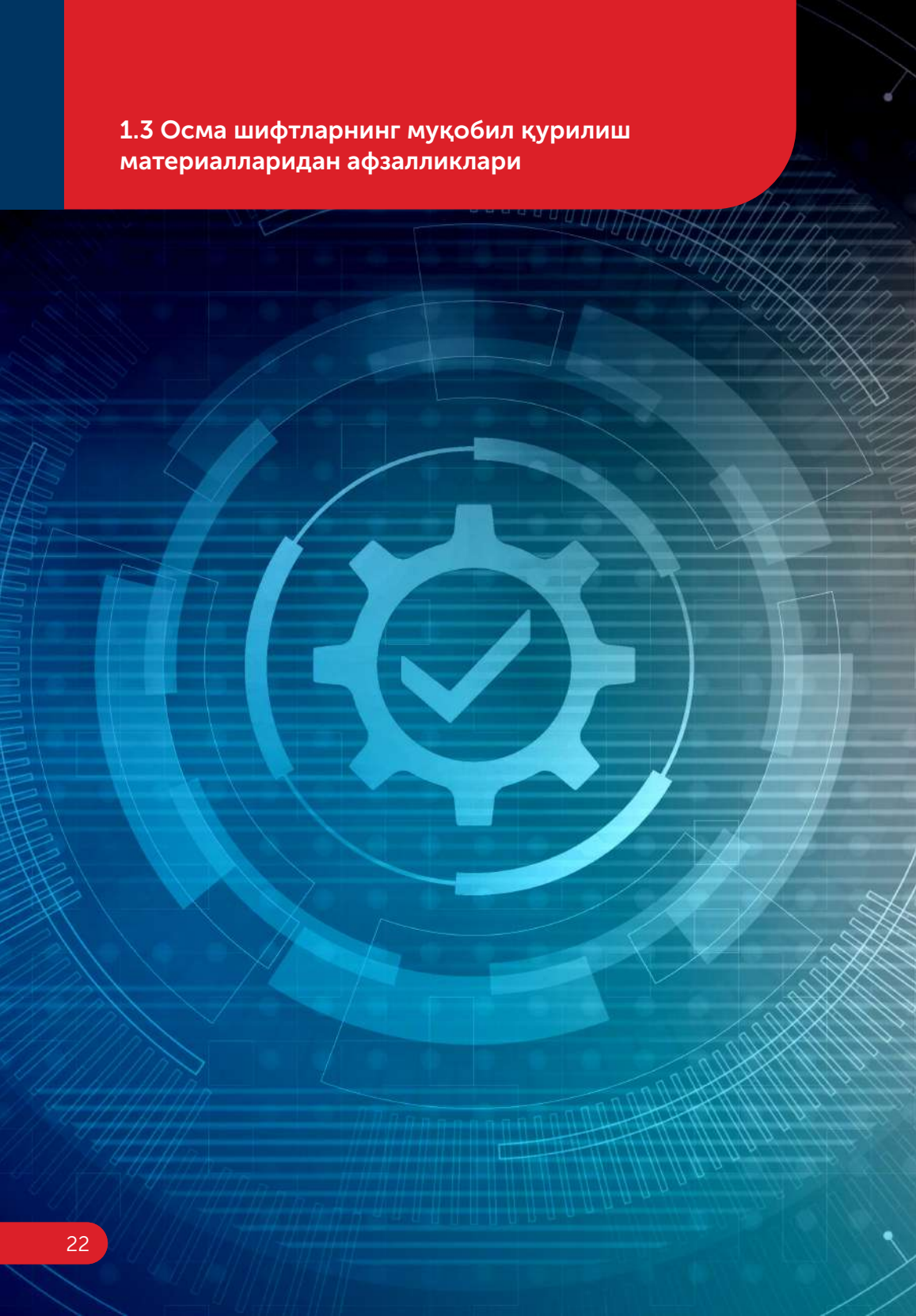
Барча маҳсулотлар тегишли ўтга чидамлилик стандартларига мувофиқ сертификатланган.

Намлик қаршилик

Намликка чидамли осма шифтлар 15 йил давомида кафолатланади.

1.3 Осма шифтларнинг муқобил қурилиш материалларидан афзалликлари

Барча қурилиш материалларида бўлгани каби осма шифт маҳсулотларининг ҳам бир қатор афзалликлари мавжуд ва улар қуйидагича.

АФЗАЛЛИКЛАРИ

1. Нархининг арзонлиги. Осма шифт материалларини тайёрлаш жараёнида нисбатан арзон хом ашёлар ишлатилади, ишлаб чиқариш технологияси ҳам мураккаб эмас. Натижада ҳамма учун ҳамёнбоп синфдаги осма шифтлар олинади.

2. Ўрнатиш осон. Осма шифтлар айниқса касетали шифтларни ўрнатиш жудаям қулай. Бунга сабаб унинг стандарт ўлчамларининг бир текислилигидир.

3. Намликга чидамлилиқ. Осма шифт материаллари намликга чидамлилиги жуда яхши ва ўз хусусиятини йўқотмайди. Сувга ва кўплаб моддаларга чидамли бардошли сиртга эга. Шунинг учун тозалаш ва артиш жуда қулай.

4. Овоз изоляция. Осма шифт материалларини термал қаршилиги ва овоз ютиш хусусияти унинг муҳим афзалликларидан биридир. Бу хусусият болалар боғчаларида, мактабларда, тиббиёт муассасаларида, операцион хоналарда жудаям қўл келади.

5. Ёнғинга чидамли. Осма шифтлар айниқса металлاردан тайёрланган шифтларнинг ёнғинга қаршилиги жуда юқори.

6. Рангбаранглиқ. Дизайн жиҳатдан осма шифт ҳар бир хонага ўзгача кўрк бағишлайди. Чунки уларни ишлаб чиқаришда турли хил ранглардан фойдаланиб турли нақш ва безаклар бериш мумкин.

7. Чидамлилиқ. Осма шифт хом ашёлари узоқ вақт яъни 15-20 йилдан зиёт вақт хизмат қилади. Чунки улар занглаб коррозияга учрамайди. Ушбу хусусияти билан улар кўпчилик эътиборини тортган.

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда

2021 йилда республикада барча турдаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш кўрсаткичи 24,2 трлн сўмни, 2026 йилда эса 41,5 трлн сўмни ташкил этиши режалаштирилган. Экспорт эса 2021 йилда 270 млн АҚШ доллари, 2026 йилга келиб эса 505 млн АҚШ долларига етказилиши прогноз қилинмоқда.

Шу билан бирга, соҳага жалб этилаётган инвестициялар миқдори 2021 йилда 1 610,0 млн АҚШ доллари, 2026 йилда 2 250,0 млн АҚШ долларини, маҳаллийлаштириш кўрсаткичлари эса 2021 йилда 905,1 млрд сўмни, 2026 йилга келиб эса 1 550,0 млрд сўмни ташкил этиши кутилмоқда.

II. ХОМ АШЁ ТУРЛАРИ ВА МАВЖУД ЗАҲИРАЛАР

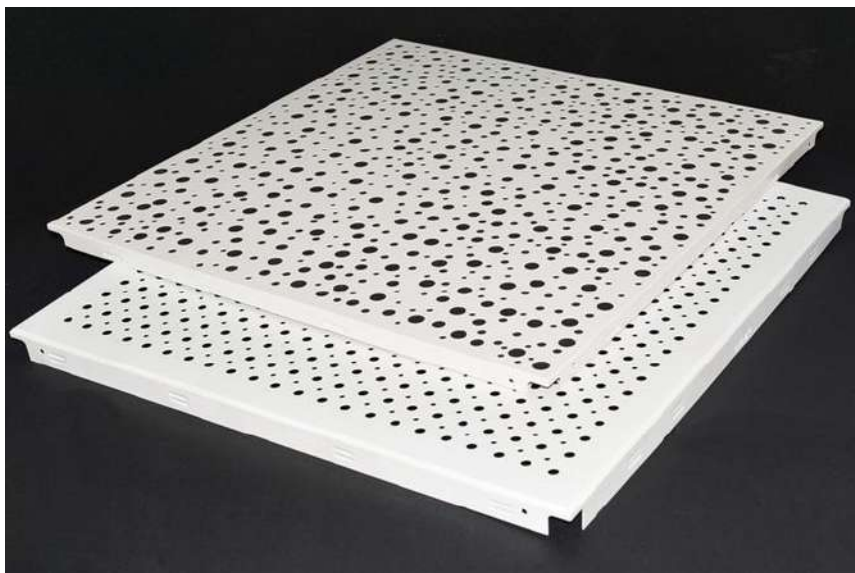
2.1 Хом ашё турлари

Осма шифт материаллари-ни тайёрлашда унинг турларига қараб қуйидаги хом ашё турларидан яъни гипс, ПВХ (поливинилхлорид), металл (алюминий) ишлатилади.

Гипс - бу инсоният минг йилдан кўпроқ вақт давомида фойдаланадиган универсал материалдир! Табиий гипснинг асосий ранглари кулранг ёки оқ рангга эга бўлиб таркибида икки молекула сув бўлган калций сульфатли чўкинди тоғ

жинслари мавжуд. Гипс ишлаб чиқаришда майдалаш ва ундан кейин бурғилаш орқали қазиб олинadиган гипс тошидан фойдаланилади. Кўп бошқа материаллар фарқли ўлароқ гипс тезда қотиш хусусиятига эга. Табиий гипс тош зичлиги $2200-2400 \text{ кг/м}^3$ бўлган тоғ жинсдир. $150-170^\circ\text{C}$ ҳароратда куйдирилган гипс тошидан туйиб майдалаб олинган маҳсулот қурилиш гипси деб аталади.

Алюминий — лотинча алумен (аччиқтош) сўзидан келиб чиққан бўлиб кумушранг-оқиш ялтироқ тусли металлдир. У темир моддасига нисбатан 3 марта енгил бўлиб ер юзида энг кўп тарқалган металл ҳисобланади. Ундан соч толасидан ингичкароқ сим чўзиш ва лойиҳа қоғози қалинлигидаги пластиналар тайёрласа бўлади.

Поливинилхлорид - (ПВХ,

вестолит, хосталит, виннол, корвик, сольвик, сикрон, жеон, ниппеон, луковил, хелвик, норвик ва б.) — винилхлориднинг чизиқли термопластик полимери, $-\text{[CH}_2-\text{CHCl]}-$. Зичлиги $1350\text{--}1450\text{ кг/м}^3$. Чўзилишга чидамлилик чегараси 600 кг/см^2 , эгилишга чидамлилик чегараси 1200 кг/см^2 , қаттиқлиги $9,6\text{ кг/мм}^2$. Иссиққа чидамлилиги 70°C , физиологик зарарсиз.

Дихлорэтан, циклогексанон, хлор – ва нитробензолда эрийди, бензол, ацетонда оз эрийди, сув, спирт ва углеводородларда эрмайди, нам, кислота, ишқор, тузлар эритмаси, саноат газлари, бензин, керосин, ёғ ва спиртлар таъсирига чидамли. Винилхлорид $\text{CH}_2=\text{CHC}_1$ нинг ёруғлик, ис-сиклик ва турли инициаторлар таъсирида полимерланиши на-тижасида ҳосил бўлади.

Поливинилхлориддан 3000 дан кўпроқ маҳсулот ва мате-риал ишлаб чиқарилади. По-ливинилхлорид таркибига 40% гача пластификатор қўшиб, — 50% гача чидамли эластик материал (пластикат) олиш мумкин. Поливинилхлорид қу-рилиш, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш, оғир саноат, машинасозлик саноатларида кенг қўлланади.

2.2 Республика худудларида мавжуд хом ашё заҳиралари

**2020.06.01. ҳолатига кўра давлат балансида
бўлган гипс хом ашёсининг захираси**

Вилоят номи	Туман, шаҳар номи	Манзили	Миқдори, млн. тонна	Хом ашё тури
Бухоро	Ғиждувон	Қорасигир Зафаробод ш. дан 30 км	5661,9	Гипс тоши
		Санджар Зафаробод ш. дан 38 км	846,3	Гипс тоши
	Бухоро	Джаркак (1999) 13 км дан Когон ш.	6820	Гипс тоши
		Кристалл Когон ш. дан 15,5 км	717,5	Гипс тоши
		Мамаджургат (1968) Когон ш. дан 15 км	807,5	Гипс тоши
		Мамаджургат, майдони Амиробод	729,6	Гипс тоши
		Ромитан Когон ш. дан 15,5 км	753	Гипс тоши
		Шухрат (2003) Когон ш. дан 13 км	836,5	Гипс тоши
		Ганчкор Когон ш. дан 16 км	954,8	Гипс тоши
		Оқ олтин-1,2 г.Ғиж- дувон ш. дан 12 км	33 031,0	Гипс тоши
		Оқ олтин Бухоро ш. дан 20,0 км	9 676,1	Гипс тоши
		Оқ олтин - Бухоро ш. дан 23,0 км	276,8	Курилиш гипси ва Цемент ишлаб чиқариш учун гипс тоши

2020.06.01. ҳолатига кўра давлат балансида бўлган гипс хом ашёсининг захираси

Вилоят номи	Туман, шаҳар номи	Манзили	Миқдори, млн. тонна	Хом ашё тури
Кашқадарё	Қамаши	Лянгар Қамаши дан 35 км	5998,2	Қурилиш гипси ва Цемент ишлаб чиқариш учун гипс тоши
			9755,8	
	Нишон	Толимаржон қарши ш. дан 42 км	19866,2	
Самарканд		Кунгуртаус (1959) Зирабулоқ дан 41 км	6163,4	Қурилиш гипси ва Цемент ишлаб чиқариш учун гипс тоши
		Курганчинс Ю пос. Карнаб Западный майдони 12-15 км	1657,3	
		Қирқбулоқ (1999) Зиадиндан 36 км	2370,6	Гипс тоши
		Кўрғонча -1 12 км Карнаб. Навои ш. дан 50 км	926,6	
		Кўрғонча-1 (Шаркий Курганча). Зиадин ш. дан 35.6 км	1476,6	
		Кўрғонча-3 Зиадин ш. дан 35.7 км	5834,6	
		Кўрғонча-4 Зиадин ш. дан 34.6 км	4866,3	
		Карноб Карноб п. Дан 9 км	2986,5	

Вилоят номи	Туман, шаҳар номи	Манзили	Миқдори, млн. тонна	Хом ашё тури
Сурхондарё	Бойсун	Дербент-II 19 км ³ р/ц Бойсун	1156	Гипс тоши
		Тузтауское Шерободдан 40 км	669	Курилиш гипси ва Цемент ишлаб чиқариш учун гипс тоши
	Шеробод	Шарғун (1959) Узундан 32 км	5088,8	
	Сариосиё		17148	
Фарғона	Ўзбекистон	Қамишбаши (1954) Коканд ш.дан 43 км	932,9	Гипс тоши
	Фарғона	Кувасой (Участок 5) Кувасой ш.дан 8-10 км	907,0	

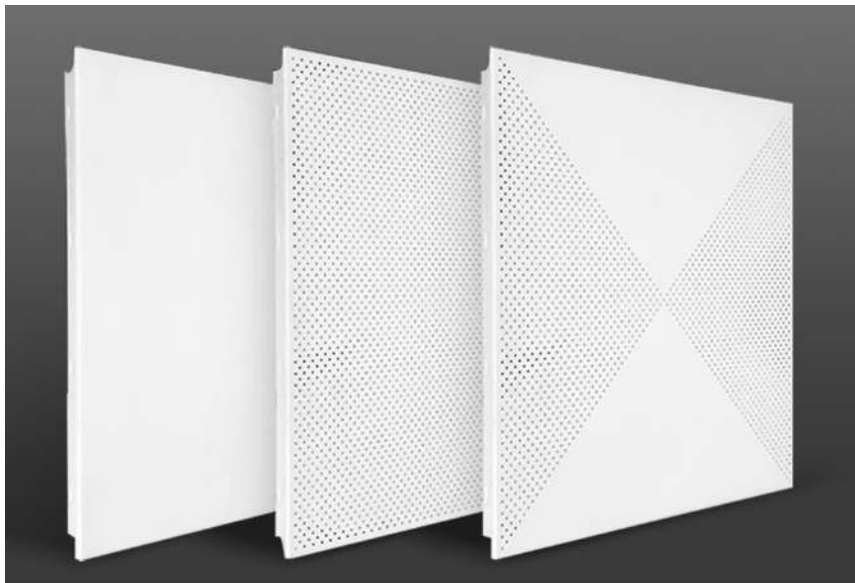

Малумки «ЎЗИККИЛАМЧИ-РАНГЛИМЕТАЛЛ» АЖ бугунги кунда республиканинг барча ҳудудларида ўз тайёрлов ташкилотлари тармоғига эга бўлган ва Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётининг барча соҳаларини сифатли рангли металллар билан таъминловчи замонавий корхона бўлиб ҳисобланади. Корхонада йилига 52 минг тонна алюмин қотишмаларидан тайёрланган маҳсулотлар ишлаб чиқариш қувватига эга. Завод раҳбарияти корхонани техник қайта жиҳозлаш муаммоларини ҳал этишга доимий эътибор қаратмоқда, бу эса маҳсулот сифатини оширишга ва корхона экспорт салоҳиятини кенгайтиришга сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Ҳозирги кунда корхонамиз маҳсулотлари жаҳоннинг 20 га яқин давлатларига экспорт қилинмоқда. Яқин ва узоқ хорижий давлатлар фирма ва компаниялари билан маҳсулот етказиб бериш

бўйича ҳамкорлик муносабатлари ўрнатилган.

Бугунги кунда мамлакатимиз саноатининг локомотивлари бўлган “Олмалик кон-металлургия комбинати” ҳамда “Амафос-Максам” акционерлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар экспортбоплиги ва рақобатбардошлиги билан яққол ажралиб туради. Зеро, металлургия халқ хўжалигини конструкцион материаллар билан таъминлайдиган тармоқдир.

Алюминий ишлаб чиқариш икки асосий жараёндан иборат яъни улар алюминий оксидлари (глинозём) ишлаб чиқариш ва металл-алюминий олишдир. Бир тонна глинозём олиш учун ўрта ҳисобда 2,4-4,0 тонна боксит, 2,6 тонна шартли ёқилғи ва 2,0-3,5 тонна оҳактош керак бўлади. Нефелиндан глинозём ишлаб чиқарилганда бир тонна глинозём олиш учун 1 тонна нефелин, 9 тонна оҳактош, 3 тон-

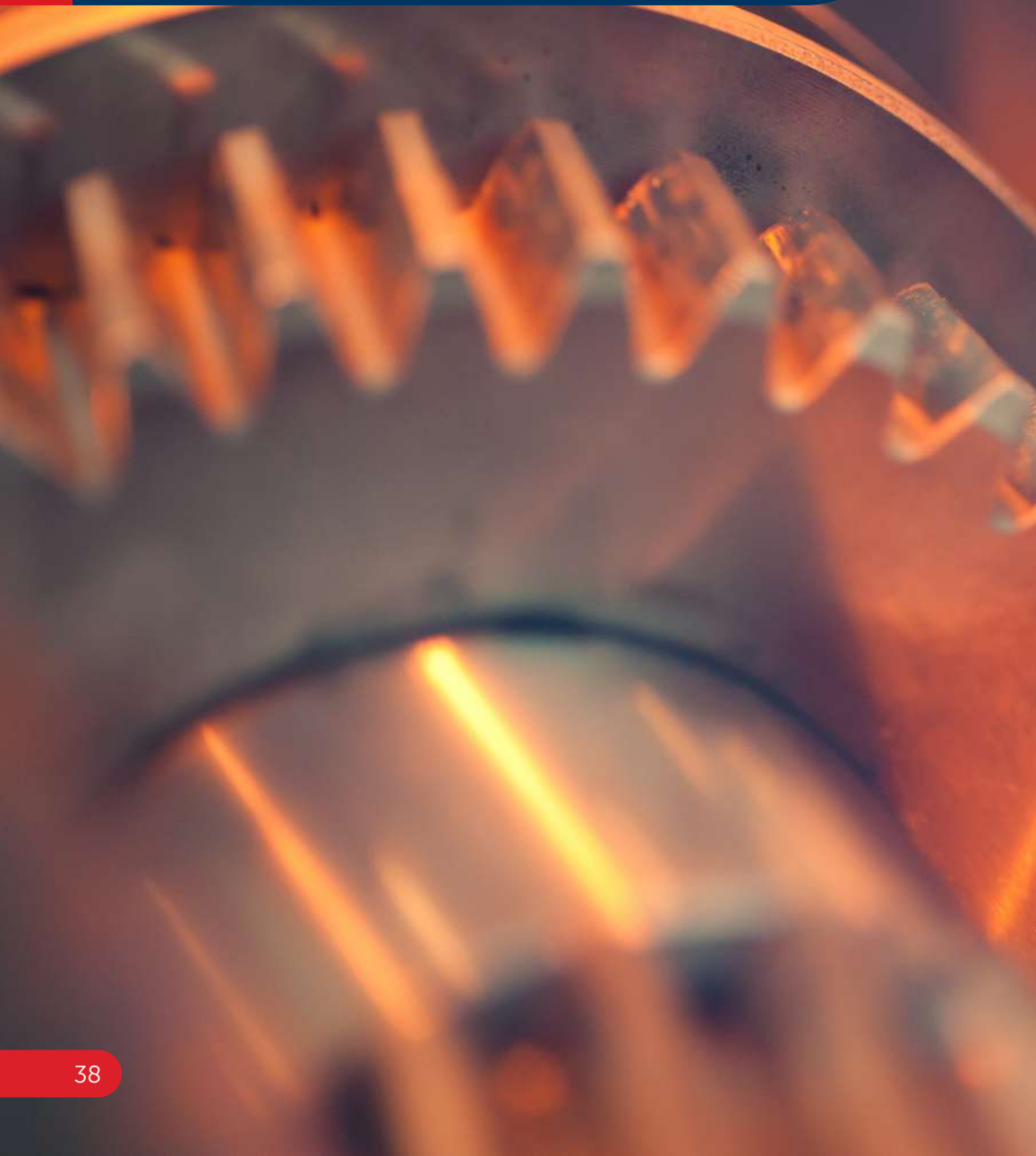

на ёқилғи зарур. Шунинг учун глинозём ишлаб чиқарадиган заводлар ҳам ашё манбаларига яқин жойлаштирилади.

Металл-алюминий электролиз йўли билан глинозёмдан олинади, бунда кўп микдорда электр энергияси (1 тонна алюминий олиш учун 20 минг кВт/соат) талаб қилинади. Шунинг учун енгил металл бўлган алю-

миний заводлари арзон электр энергия манбаларига яқин қурилади. 1 тонна алюминий олиш учун 2 тонна глинозём, 250 кг криолит (глинозёмнинг эритувчиси, дала шпатидан олинади), 1 тонна керак бўлади. Алюминий турли қотишмалар тарикасида авиация ва автомобил саноатида, бинокорликда ишлатилади.

III. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Осма шифт истемолчилар орасида энг машхури арм-стронг типидегиси ҳисобланиб қуйида ушбу турдаги осма шифтлар ишлаб чиқариш линиясини кўриб чиқамиз.

Армстронг шифтларини ишлаб чиқариш иш жараёни қуйидаги 4 босқичдан иборат.

1. Хом ашёни тайёрлаш. Ушбу босқичда армстронг шифтлари учун керак бўладиган

моддалар минераллар, крахмал клей, бор кислота, полиолефин, махсус клей тайёрлаб олинади .

2. Ишлов бериш. Бу босқичда хом ашёлар экструдерда махсус аралаштирувчи роликлар ёрдамида аралаштирилади. Ундан сўнг пресслаш қурилмасига ўтказилади. Пресслаш қурилмасида аралашмадан ярим тайёр маҳсулотлар олинади.

3. Қуритиш ва тозалаш: Прессланишдан ҳосил бўлган маҳсулот қуритилади. Қуриган хом ашё тозалаш босқичидан ўтказилади.

4. Якуний босқич. Сўнги босқичда ярим тайёр хом ашё ранг бериш бўлимига ўтказилилади. У ерда ранг берилгандан сўнг тайёр маҳсулот қадоқланади.

**Осма шифт
ишлаб чиқариш
технологияларининг
дастлабки нархи.**

1. Хитой Халқ Республикасида ишлаб чиқарилган йилига 200 000 м² ПВХ гипсли осма шифт ишлаб чиқариш қувватига эга технологик линиянинг даст-

лабки нархи - 200 000 АҚШ доллари.

2. Хитой Халқ Республикасида ишлаб чиқарилган йилига 300 000 м² ПВХ гипсли осма шифт ишлаб чиқариш қувватига эга технологик линиянинг дастлабки нархи - 300 000 АҚШ доллари.

Ушбу технология ишга туширилиши натижасида 12-17 нафар янги иш ўрни яратилиши мумкин.

IV. СИФАТ, МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАР ВА ЎЛЧОВ ВОСИТАЛАРИ

4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари

Ўзбекистон Республикасининг “Стандартлаштириш тўғрисида”ги Қонунига асосан барча маҳсулот ва хизматлар тегишли тартибда стандартлар асосида ишлаб чиқарилиши қатъий белгилаб қўйилган.

Мазкур норматив ҳужжатлар орқали осма шифт ишлаб чиқариш, уларни сақлаш, хом ашёни танлаш, маҳсулотни ташиш, даврий сифат кўрсаткичларини текшириб бориш каби талаб ва тавсиялар келтирилади.

Осма шифтлар ишлаб чиқариш учун зарур стандартлар қуйидагилар:

Стандарт рақами	Стандарт номи
ГОСТ Р 58324-2018	Осма шифтлар. Умумий техник шартлар.
ГОСТ 25951	Полиэтилен химоя плёнкаси. Техник шартлар
ГОСТ Р 53298	Осма шифтлар. Оловбардошликни синаш усуллари
ГОСТ Р 57270	Қурилиш материаллари. Оловбардошликни синаш усуллари

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 майдаги “Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”-ги ПҚ-4335-сонли қарорининг 6-илоvasи “2021 йилнинг 31 декабрига қадар давлат томо-

нидан қўллаб-қувватлаш орқали қабул қилинадиган қурилиш материаллари соҳасидаги халқаро стандартлар рўйхати”га мувофиқ 2019 йилда 340 та, 2020 йилда 542 та халқаро стандартлар қабул қилинди, 2021 йилда яна 505 та халқаро стандарт қабул қилиш режалаштирилган.

4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш

Жараён оддий ва унда инсон омили иштироки камайтирилган. Осма шифт материаллари учун мувофиқлик сертификатини масофадан туриб олиш мумкин. Бунда Сиз **singlewindow.uz** электрон платформасига кирасиз, **ари-за тақдим этиш** тугмачасини босган ҳолда ўз маълумотларингизни киритасиз.

Аризангиз кўриб чиқилади ҳамда **3 иш куни** ичида тегишли мутахассислар келиб Сиз ишлаб чиқараётган осма шифт

маҳсулотларидан намуналар олади. Маҳсулотни тегишли тартибда лаборатория синовларида текширади, стандарт талабларга жавоб берган тақдирда Сизга мувофиқлик сертификати берилади.

4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги

Осма шифт ишлаб чиқаришда қуйидаги ўлчов воситаларидан фойдаланилади. Ушбу ўлчов воситалари осма шифт ишлаб чиқаришда материалларининг сифати, стандарт талабларда белгиланган меъёрлардан четга чиқмаганлиги каби муҳим факторларни доимий назорат қилиш учун зарур ҳисобланади.

Ушбу ўлчов воситалари Ўз-

бекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг 2019 йил 30 июлдаги «Метрология текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ўлчов воситалари туркумларининг рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида» ги **3174-сон буйруғи**га асосан **Миллий метрология институти томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.**

[illegible]

29%

Осма шифт ишлаб чиқариш таннархи

Харажатлар	Ўлчов бирлиги 1 м ²	Ишлаб чиқариш бирлиги	1 кунда (100 м ² сўмда)	1 ойда (2,6 минг м ² сўмда)
Хом ашё	сўм	18500	1 850 000	48 100 000
Амортизация	сўм	480	48 000	1 248 000
Иш хақи	сўм	800	80 000	208 000
Бошқарув харажатлари	сўм	620	62 000	1 612 000
Ёқилғи харажатлари (жами таннархнинг 3 %)	сўм	612	61 200	1 591 200
Транспорт харажатлари (жами таннархнинг 2 %)	сўм	408	40 800	1 060 800
Бошқа харажатлар (жами таннархнинг 5 %)	сўм	1020	102 000	2 652 000
Жами харажатлар		22 440	2 244 000	58 344 000
Сотиш бахоси		33 000	3 300 000	85 800 000
Фойда		10 560	1 056 000	27 456 000

VI. ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАР ВА АТРОФ МУҲИТГА ТАЪСИРИ

6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар

Экология – тирик жонзотларнинг яшаш шароити ва уларнинг ўзлари яшаб турган муҳит билан ўзаро мураккаб муносабатлари ва шу асосда туғилган қонуниятларни ўрганади, инсоннинг табиат билан ўзаро таъсирини энг мақбул тарзда ишлаб чиқаради. Экологик назорат атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талаблари бузилишининг олдини олиш, уни аниқлаш ва унга чек қўйишга, табиатни муҳофаза қилиш фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган давлат ва жамоатчилик чора-тадбирлари тизимидир.

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилдаги 9 декабрдаги **«Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»**ги ҳамда 1996 йил 27 декабрдаги **«Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш тўғрисида»** Қонунлари табиий муҳит шароитларини сақлашнинг, табиий ресурслардан

оқилона фойдаланишнинг ҳукукий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб беради. Қонуннинг мақсади инсон ва табиат ўртасидаги муносабатлар уйғун мувозанатда ривожланишини, экология тизимлари, табиат комплекслари ва айрим объектлар муҳофаза қилинишини таъминлашдан, фуқароларнинг қулай атроф муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини кафолатлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 октябрдаги “2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф муҳитни муҳофаза қилиш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5863-сонли фармонида биноан:

- экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллардан, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- иқтисодиётни экология-

лаштириш, табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизmlарини жорий қилиш, экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллар, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- янгидан фойдаланишга топшириладиган ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самарадорлиги **99,5 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўғри қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш;

- амалдаги ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самарадорлиги **95 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўғри қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш каби топшириқларидан келиб чиқиб қурилиш материаллари саноатидаги мавжуд ишлаб чиқариш

корхоналари ва янгидан ташкил этиладиган корхоналарга ушбу талаблар белгиланган.

Инсоният ҳаёти уни ўраб турган табиий муҳит билан узвий боғлиқ бўлиб, буни тасдиқлайдиган манбаалар ҳар қадамда учраб туради. Жаҳон кўламида жадал суръатлар билан кечаётган фан-техника инқилоби одамларнинг меҳнат шароити, турмуш даражаси яхшиланишига ижобий таъсир этиш билан бирга у туғдирган экологик ўзгаришлар, ўз навбатида, инсониятга, уни ўз бағрида сақлаётган она табиатга асоратли таъсир кўрсатмоқда. Бизни ўраб турган табиатни чиндан ҳам она десак бўлади. Чунки у бутун борлиқни ҳаётбахш нафаси билан таъминлаб туради, тўйдиради, кийинтиради. Ана шундай марҳаматли табиатнинг озор топиши у билан бевосита одамзод ва жониворларни тахликага солиб қўйиши мумкин. Азот оксидларининг чиқариб ташланиши криоген

техникада ва уй шароитида хлор-фтор-карбонатларнинг кенг қўламда қўлланилиши Ернинг озон қаватини сақлаш муаммосини кескинлаштириб юборади.

Ҳозирги замон фан-техника тараққиёти, шунингдек табиатга антропоген (инсоннинг бевосита қатнашиши) таъсир этишнинг тобора кучайиши натижасида табиий омилларнинг ўзаро боғланиши маълум даражада мувозанатдан чиқмоқда, бу эса ер юзида ҳаётий жараён рисоладагидек кечишига хавф солмоқда. Шу боисдан табиий муҳитни асраш муаммолари кўп жиҳатдан экологик тадқиқотлар билан боғланади.

Табиий бойликлардан оқилана фойдаланишдан табиатда рўй берадиган жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги ва ривожланиш қонуниятлари ҳақидаги билимлар катта аҳамиятга эга. Бусиз табиий жараёнларга баҳо бериш, уларни ҳисобга олиш, табиатга, табиат компонент-

ларига кўрсатилган ҳар қандай таъсирнинг келажақда қандай оқибатларга олиб келишини олдиндан билиш мумкин эмас. Инсон табиатдан фойдаланганда ва унга таъсир кўрсатаётганда билиши ва фаолиятида амал қилиш зарур бўлган, асосан, **5 қонуният** мавжуд:

1) Табиатдаги барча компонент ва элементлар ўзаро бир-бирлари билан боғланган, ўзаро таъсир этиб, муайян мувозанатда бўлиб, уйғунлик ҳосил қилган. Бирон компонент ёки элемент ўзгарса, бутун табиий комплексда ўзгариш рўй беради;

2) Табиатда тўхтовсиз модда ва энергиянинг айланма ҳаракати рўй бериб туради. Бу ҳаёт асоси;

3) Табиий жараёнларнинг ривожланишида муайян даврийликлар мавжуд (суткалик, йиллик, 12 йиллик, 33— 35 йиллик ва кўп йиллик);

4) зоналик;

5) регионаллик.

6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш

Экологик назорат объектлари қуйидагилардан иборат:

ер, ер ости бойликлари, сувлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, атмосфера ҳавоси атроф муҳитга таъсир кўрсатувчи табиий ва техноген манбалар атроф муҳит ифлосланишига ва табиий ресурслардан нооқилона фойдаланилишига олиб келиши, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солиши мумкин бўлган фаолият, ҳаракат ёки ҳаракатсизлик.

Экологик назоратнинг турлари:

давлат экологик назорати;
идоравий экологик назорат;
ишлаб чиқариш экологик назорати;
жамоатчилик экологик назорати.

Ҳар қандай янги лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш корхонасини ташкил этилишида **экология йўналиши бўйича 5 та**

норматив-ҳужжат ишлаб чиқилиши мажбурий тарзда қонунчилигимиз билан мустаҳкамланиб қўйилган. Булар:

АМТА – атроф муҳитга таъсири аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ЭОА – экологик оқибатлар аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ПДВ – атмосфера қатламига чиқариладиган ташламалар ҳақидаги норматив;

ПДС – ер қатламига чиқариладиган зарарли чиқинди оқавалар ҳақидаги норматив. Агар чиқинди сувлар канализация тармоғига уланса **КЭН** нормативи ишлаб чиқарилади;

ПДО – ишлаб чиқариш корхонасининг фаолияти давомида ажраладиган саноат ва маиший чиқиндиларнинг ҳудудга ва атрофга жойлаштирилиши ҳақидаги норматив. Агар чиқиндилар экологик сертификатланган бўлса компенсацион тўловларга тортилмайди.

VII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари

Ўзбекистон Республикасида хавфсиз ва қулай меҳнат шароитида ишлаш юзасидан фуқароларнинг ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (37-модда) мустаҳкамланиб қўйилган. Ушбу конституциявий кафолатни амалда рўёбга чиқарилишига қаратилган аниқ чора тадбирлар Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексида, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунда, бошқа бир қатор қонунлар ва қонун ости норматив ҳужжатларида белгиланган.

Меҳнат муҳофазаси - инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилиятининг сақланишига қаратилган тадбирлар. Қонун ҳужжатларида меҳнат жараёнида қўлланиладиган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техник, санитария-гигиена, даволаш-профилактика чора тадбирлари белгилаб қўйилади. Меҳнат қилувчи шахс хавф-

сизлиги, саломатлиги, меҳнат қилиш қобилиятини ҳимоялаш, соғлом меҳнат шароитлари яратиш, касб касалликлари юз бериш хавфини олдини олиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланишларга йўл қўймаслик қабилар меҳнат муҳофазаси олдидаги вазифалар ҳисобланади.

Меҳнат муҳофазасига оид талаблар ва стандартлар Меҳнат кодекси, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талаблари асосида ишлаб чиқариладиган корхона ва ташкилотларнинг ички меҳнат тартиби қоидалари, жамоа шартномалари, тармоқ ёки минтақавий жамоа келишувлари, корхоналарнинг бошқа ички норматив ҳуқуқий ҳужжатларида, муайян соҳа, касб, иш жойларига оид бўлган Меҳнат муҳофазаси стандартларида белгилаб қўйилади. Мулкчилик шакли ва ҳўжалик юритиш усулидан қатъий назар барча корхона, муассаса, таш-

килотлар ўз ходимлари учун соғлом ва хавфсиз меҳнат шaroитини яратиши, хавфсизлик техникаси чораларини кўриши, меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини ташкил этиши, бошқа ташкилий техник тадбирларни амалга ошириши шарт.

Меҳнатни муҳофаза қилиш — бу тегишли қонун ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асосида амал қилувчи, инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилияти сақланишини таъминлашга қаратилган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика тадбирлари ҳамда воситалари тизимидан иборат.

Ходимларга техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, ёнғин чиқишдан сақланиш ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг бошқа қоидалари ҳақида йўл-йўриқлар бериш ҳамда ходимларнинг меҳнат-

ни муҳофаза қилишнинг ҳамма талабларига риоя этишларини доимий равишда текшириб бориш вазифаси иш берувчи зиммасига юклатилади.

Меҳнат муҳофазасида қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

жамоавий ҳимоя воситалари — тузилиши ёки вазифаси жиҳатидан ишлаб чиқариш биноси ва ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган, ходимларга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлослашнишлардан ҳимоя қилиш учун мўлжалланган техник воситалар ва бошқа воситалар;

зарарли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг касб касаллигига чалинишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

иш ўрни — меҳнат фаолияти жараёнида ходимнинг доимий

ёки вақтинчалик бўлиш жойи;

ишлаб чиқариш фаолияти — маҳсулот ишлаб чиқариш, хом ашёни қайта ишлаш, ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш чоғида амалга ошириладиган ҳаракатлар йиғиндиси;

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса — ходимнинг иш берувчининг ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз меҳнат вазибаларини бажариши билан боғлиқ ҳолда, шу жумладан иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига келадиган ёки ишдан қайтаётган вақтда меҳнатда майиб бўлишига ёки соғлиғининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ва ходимни бошқа ишга ўтказиш заруратига, у касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотишига ёхуд вафот этишига сабаб бўлган ҳодиса;

касб касаллиги — ходимнинг унга зарарли ишлаб чиқариш омили ёки хавфли ишлаб

чиқариш омили таъсири натижасида юзага келган ва унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёхуд турғун йўқотишига сабаб бўлган ўткир ёки сурункали касаллиги;

меҳнат шароитлари — меҳнатни амалга ошириш чоғидаги ижтимоий ва ишлаб чиқариш омилилари йиғиндиси;

меҳнатни муҳофаза қилиш — меҳнат жараёнида инсоннинг хавфсизлигини, ҳаёти ва соғлиғи, иш қобилияти сақлалишини таъминлашга доир ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена, даволаш-профилактика, реабилитация тадбирлари ҳамда воситалари тизими;

меҳнатда майиб бўлиш — ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида ходимнинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотиши;

ноқулай ишлаб чиқариш

омиллари — зарарли ишлаб чиқариш омилининг ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омилининг мавжудлиги;

хавфли ишлаб чиқариш

омили — таъсири ходимнинг шикастланишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

шахсий ҳимоя воситалари

— ходимга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан ҳимояланиш учун фойдаланиладиган техник воситалар ва бошқа воситалар.

**VIII. ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ
ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИ ОРҚАЛИ ДАВЛАТ
РЀЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 25 ноябрдаги 312-сонли “Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан мамлакатимизда 2014 йилнинг 1 январдан бошлаб тадбиркорлик субъектларини Интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этилди.

Унга қўра, электрон рўйхатдан ўтказиш таъсис ҳужжатларини масофадан туриб ва интерактив расмийлаштириш йўли билан намунавий шакллар асосида тайёрлаш имконияти бўлган Ўзбекистон Республикаси интерактив давлат хизматлари ягона портали орқали амалга оширилади. Электрон рўйхатдан ўтказишда зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда рўйхатдан ўтказиш учун ариза бериш, шунингдек рўйхатдан ўтказилган

таъсис ҳужжатларини ва тадбиркорлик субъектларининг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани бериш электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 октябрдаги «Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга қўйиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида» ги ПҚ-2646-сонли қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралдаги 66-сонли қарори билан тасдиқланган “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш” тартиби тўғрисидаги Низом асосида амалга оширилади.

IX. ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Бугунги кунда банклар томонидан тадбиркорликни ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилган бўлиб, молиялаштириш дастурлари доирасида банклар томонидан турли хилдаги кредитлар таклиф этилмоқда.

Кредитларининг турлари бизнесни ривожлантириш, унинг рақобатбардошлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган исталган масалаларни ҳал қилишга имкон беради.

Кредит тақдим этиш тўғрисидаги қарор қабул қилишда банк мижознинг ҳақиқий ҳолати тўғрисидаги маълумотларга асосланади. Бунда эътибор расмий кўрсаткичларга эмас, балки молиялаштириш назарда тутилган бизнеснинг ривожла-

ниш истиқболларига қаратилади.

КРЕДИТ ОЛИШ УЧУН КЕРАКЛИ ҲУЖЖАТЛАР:

- кредит олиш учун ариза (кредит муддати, фоизи, мақсади кўрсатилган ҳолда);

- бизнес-режа (маҳсулот турлари, ишлаб чиқариш технологиялари, сотиб олинadиган ёки ижарага олинadиган асбоб ускуналар рўйхати, хом ашё заҳиралари, маҳсулотга бўлган талаб, ишлаб чиқариш самарадорлиги кўрсатилади);

- корхона ташкил қилинганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (гувоҳнома, Устав);

- таъминот ҳужжатлари (гаровга қўйиладиган кўчма ва кўчмас мулк, кафиллик).

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Осма шифтлар ва уларнинг турлари. [Электронный ресурс] / сайт. <https://potolok.expert/otdelka/vidy-podvesnyh-potolkov.html>
2. Армстронг шифт турлари, аксессуарлари, ўрнатиш технологияси. [Электронный ресурс] / сайт <https://vseopotlokah.ru/montazh/potolok-armstrong.html#i-13>
3. Армстронг шифтини ишлаб чиқариш линияси. [Электронный ресурс] / сайт https://asia-business.ru/torg/equipment/stroy/stroy_1689.htm
4. Касетали паталоклар ва уларнинг турлари, ўрнатилиши. [Электронный ресурс] / сайт <https://potolok-exp.ru/podvesnye-potolki/kassetnye-potolki.html>
5. Lex.uz
6. Uzsm.uz
7. Сатторов З.М. Экология. – Т.:Sano-standart, 2018. – 362 б.
8. Сатторов З.М. Қурилиш экологияси. – Т.:Sano-standart, 2017. – 364 б.

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” АТБ

Манзил: 100000, Тошкент шаҳри.
Шаҳрисабз кўчаси 3-уй.

Мўлжал: “Ўзбекистон почтаси”,
“Ucell” бош офиси.

Алоқа учун: + 998 (78) 120-35-94

E-mail: info@uzpsb.uz

Сайт: sqb.uz

“ЎЗҚУРИЛИШМАТЕРИАЛЛИТИ” МЧЖ ИЛМИЙ- ТАДҚИҚОТ ВА ИНЖИНИРИНГ МАРКАЗИ.

Манзил: Тошкент шаҳри, Тафаккур кўчаси,
68-А уй.

Мўлжал: Дўстлик боғи,
“Ичан қалъа” меҳмонхонаси

Алоқа учун: (71) 254-92-01

E-mail: info@uzqmliti.uz

Сайт: uzqmliti.uz

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

**Осма шифтлар ишлаб чиқариш
бўйича амалий услубий қўлланма**

Компьютерда тайёрловчилар:
Эрматов Ф., Алимжонов С.

Дизайнер:
Эрматов Ф.